

## AB 2018/27

## HOGE RAAD

24 februari 2017, nr. 15/02068

(Mrs. M.W.C. Feteris, R.J. Koopman, M.A. Fierstra, Th. Groeneveld, J. Wortel)  
m.nt. T. Barkhuysen en M.L. van Emmerik

Art. 8 EVRM; art. 10 Gw; art. 81 RO; art. 13bis Wet LB 1964; art. 16, 20, 55, 67 AWR; art. 2 Uitvoeringsregeling Belastingdienst 2003

V-N Vandaag 2017/423

V-N 2017/12.3

FED 2017/68

BNB 2017/79

V-N Vandaag 2016/1973

ECLI:NL:HR:2017:286

ECLI:NL:PHR:2016:884

**Naheffingsaanslagen op grond van Automatic Number Plate Recognition. Inmenging in privéleven ex art. 8 EVRM. Ten onrechte is aangenomen dat algemene taakomschrijving Belastingdienst of enige (andere) wettelijke bepaling daarvoor een voldoende specifieke grondslag biedt. Uitsluiting van op deze wijze verkregen bewijs.**

*De inspecteur heeft de rittenadministraties vergeleken met informatie die is ontleend aan foto's die zijn gemaakt met camera's van het Korps landelijke politiediensten (KLPD) die zijn voorzien van 'Automatic Number Plate Recognition' (ANPR). [...] niet in geschil is dat hier sprake is van een inmenging van het openbaar gezag in belanghebbendes privéleven. Immers, door de wijze van verzamelen, vastleggen, bewerken, bewaren, en door het gebruik van de met ANPR-camera's verkregen gegevens, wordt het privéleven van de betrokkenen geraakt. [...] De omstandigheid dat de voor fiscale controle niet relevant geachte gegevens binnen korte tijd worden verwijderd, kan aan het voorgaande niet afdoen. [...] Aan de aanwezigheid van een inmenging in het privéleven doet evenmin af [...] dat belanghebbende zelf heeft gekozen voor het achterwege blijven van fiscale inhoudingen [...]*

*Aangezien daardoor het privéleven van de betrokkenen wordt geraakt, behoeft het verzamelen, vastleggen, bewerken, bewaren en gebruiken van de ANPR-gegevens [...] een voldoende precieze wettelijke grondslag [...]. De algemene taakstelling van de Belastingdienst [...] voldoet niet aan dit vereiste. Dat artikel bepaalt slechts in algemene zin dat de Belastingdienst is belast met de heffing en invordering van rijksbelastingen. Art. 20 AWR, op grond waarvan de inspecteur te weinig geheven belasting kan naheffen, biedt evenmin een voldoende precieze wettelijke grondslag voor de gevolgde handelwij-*

*ze. Hetzelfde geldt voor de regeling over belastingheffing wegens privégebruik van auto's in art. 13bis Wet LB 1964. De vereiste wettelijke grondslag kan evenmin worden gevonden in art. 55 AWR [...] Ook daarin is geen voldoende precieze grondslag voor het verzamelen, vastleggen, bewaren, bewerken en gebruiken van de ANPR-gegevens gelegen. Er is ook geen andere wettelijke bepaling die de Inspecteur een voldoende precieze grondslag verschafft voor de gevolgde handelwijze.*

*Uit het hiervoor [...] overwogene volgt dat de inspecteur over de met ANPR-camera's verzamelde gegevens beschikt zonder de daarvoor vereiste wettelijke grondslag en als resultaat van een systematische inbreuk op art. 8 EVRM. Onder die omstandigheden kan deze informatie door de inspecteur niet worden gebruikt om daarop de naheffingsaanslagen te baseren. [...] de bestreden uitspraak [kan] niet in stand blijven.*

X.

tegen

Staatssecretaris van Financiën.

**1 Geding in cassatie**

Belanghebbende heeft tegen 's Hofs uitspraak beroep in cassatie ingesteld. Het beroepschrift in cassatie is aan dit arrest gehecht en maakt daarvan deel uit.

De Staatssecretaris van Financiën heeft een verweerschrift ingediend.

Belanghebbende heeft een conclusie van repliek ingediend.

De Advocaat-Generaal R.E.C.M. Niessen heeft op 16 augustus 2016 geconcludeerd tot ongegrondverklaring van het beroep in cassatie (ECLI:NL:PHR:2016:884 en ECLI:NL:PHR:2016:885).

Belanghebbende heeft schriftelijk op de conclusie gereageerd.

**2 Beoordeling van de middelen**

2.1. In cassatie kan van het volgende worden uitgegaan.

2.1.1. Aan belanghebbende is door zijn werkgever in de jaren 2010 en 2011 een personenauto (hierna: de auto) ter beschikking gesteld. Ter zake daarvan is door de Inspecteur aan belanghebbende een "Verklaring privé-gebruik auto" als bedoeld in artikel 13bis Wet op de loonbelasting 1964 (hierna: Wet LB 1964) afgegeven. Op basis daarvan heeft de werkgever van belanghebbende op zijn loon over die periode geen loonheffingen ingehouden wegens privégebruik van de auto.

2.1.2. Op verzoek van de Inspecteur heeft belanghebbende een rittenregistratie over het jaar

2010 en over de periode 1 januari tot en met 6 september 2011 overgelegd.

2.1.3. De Inspecteur heeft de rittenadministraties vergeleken met informatie die is ontleend aan foto's die zijn gemaakt met camera's van het Korps landelijke politiediensten (KLPD) die zijn voorzien van 'Automatic Number Plate Recognition' (ANPR). Deze camera's zijn opgesteld op diverse plaatsen op doorgaande wegen (de hoofdverkeersassen). Met deze camera's worden foto's gemaakt van de voertuigen die zich daar over de weg verplaatsen. Aan de foto's worden vervolgens gegevens over die voertuigen ontleend (plaats, datum en tijdstip van de foto en kenteken van het voertuig). Zowel het KLPD als de Belastingdienst krijgt de beschikking over deze gegevens.

2.1.4. Een door de directeur-generaal van de Belastingdienst en de Korpschef van het KLPD ondertekend "Convenant KLPD-Belastingdienst inzake ANPR-gegevens", gedateerd 25 januari 2011, houdt in dat aan de Belastingdienst medegebruik is toegestaan van "de met behulp van de bij het KLPD in gebruik zijnde ANPR-camera's op de hoofdverkeersassen opgenomen beelden/gegevens".

2.1.5. Na 1 september 2014 is een ander Convenant tussen de Belastingdienst en het KLPD in werking getreden, waarin niet, zoals in het hiervoor in onderdeel 2.1.4 genoemde Convenant, wordt gesproken over medegebruik van de met behulp van ANPR-camera's verkregen gegevens, maar over medegebruik van de ANPR-camera's van de politie.

2.1.6. De Belastingdienst filtert de aldus door haar verkregen gegevens, in die zin dat alleen de gegevens die fiscaal van belang worden geacht, bewaard blijven. De overige gegevens (de 'no-hits') worden door de Belastingdienst direct vernietigd. De Inspecteur heeft ter zitting van het Hof gesteld dat de gegevens die niet direct worden vernietigd in beginsel gedurende zeven jaren door de Belastingdienst worden bewaard.

2.1.7. Bij de hiervoor in 2.1.3 bedoelde vergelijking heeft de Inspecteur geconstateerd dat de auto in 2010 eenmaal en in 2011 diverse malen op een weg is signaleerd op dagen waarop volgens belanghebbendes rittenadministratie niet of elders met de auto is gereden.

2.1.8. De in dit geding bestreden naheffingsaanslagen vloeien daaruit voort en betreffen een bijtelling als bedoeld in artikel 13bis, lid 1, Wet LB 1964 wegens privégebruik van de auto van meer dan 500 kilometer per jaar.

2.2.1. De Rechtbank is ervan uitgegaan dat belanghebbende niet het bewijs heeft geleverd dat de auto in 2010 en 2011 op jaarbasis niet meer dan 500 kilometer voor privédoeleinden is gebruikt.

2.2.2. Voor het Hof was onder meer in geschil of de Inspecteur gebruik mag maken van de met de ANPR-camera's vergaarde informatie.

2.2.3. Het Hof heeft geoordeeld dat controle op de naleving van de regeling ten aanzien van privégebruik van door werkgevers ter beschikking gestelde auto's aan de hand van de door ANPR-camera's vastgelegde gegevens een inmenging van het openbaar gezag in het privéleven van belanghebbende vormt.

2.2.4. Voorts heeft het Hof geoordeeld dat de Inspecteur de ANPR-gegevens van het KLPD heeft verkregen op grond van artikel 55 AWR.

2.2.5. Daarvan uitgaande heeft het Hof geoordeeld dat voor de hiermee gepaard gaande inmenging in de persoonlijke levenssfeer van belanghebbende een toereikende wettelijke grondslag aanwezig is. Naar het oordeel van het Hof is deze inmenging noodzakelijk in het belang van het economische welzijn van het land. Daarbij heeft het Hof mede acht geslagen op de met de wettelijke termijn voor navorderen (naheffen) verbonden termijn gedurende welke de ANPR-gegevens bewaard blijven en de waarborgen ten aanzien van de behandeling en het gebruik van feitelijke gegevens die besloten liggen in de artikelen 16 en 67 AWR.

2.3.1. Het zesde middel komt op tegen het oordeel van het Hof dat er een toereikende wettelijke grondslag bestaat voor de onderhavige inmenging in de persoonlijke levenssfeer.

2.3.2. Bij de beoordeling van dit middel moet het volgende worden vooropgesteld. Volgens artikel 10, lid 1, van de Grondwet heeft eenieder, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op eerbiediging van zijn persoonlijke levenssfeer. Voorts bepaalt artikel 8 EVRM dat geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van het recht van eenieder op respect voor zijn privéleven, dan voor zover bij wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.

Uit de eis dat een inmenging in de uitoefening van het recht op respect voor het privéleven moet zijn voorzien bij wet ("in accordance with the law") vloeit voort dat die inmenging moet berusten op een naar behoren bekend gemaakt wettelijk voorschrift waaruit de burger met voldoende precisie kan opmaken welke op zijn privéleven betrekking hebbende gegevens met het oog op de vervulling van een bepaalde overheidsstaak kunnen worden verzameld en vastgelegd, en on-

der welke voorwaarden die gegevens met dat doel kunnen worden bewerkt, bewaard en gebruikt. De woorden “behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen” in artikel 10 van de Grondwet brengen bovendien mee dat beperkingen op het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer slechts kunnen worden gerechtvaardigd door of krachtens een wet in formele zin (vgl. HR 19 december 1995, *NJ* 1996/249, r.o. 6.4.2).

2.3.3. Verder wordt vooropgesteld dat in cassatie terecht niet in geschil is dat hier sprake is van een inmenging van het openbaar gezag in belanghebbendes privéleven. Immers, door de wijze van verzamelen, vastleggen, bewerken, bewaren, en door het gebruik van de met ANPR-camera's verkregen gegevens, wordt het privéleven van de betrokkenen geraakt. Daarbij dient in aanmerking te worden genomen dat het hier niet gaat om één of enkele waarnemingen in de openbare ruimte, maar om het systematisch verzamelen, vastleggen, bewerken en jarenlang bewaren van gegevens over de bewegingen van voertuigen op diverse plaatsen in Nederland, op een zodanige wijze dat die gegevens aan de hand van het kenteken tot een bepaald voertuig en daarmee (in beginsel) tot een bepaalde persoon kunnen worden herleid, en waarbij het doel (mede) is om aan de hand van een analyse van die gegevens per voertuig een beeld te krijgen van de verplaatsingen daarvan gedurende een jaar (vgl. EHRM 2 september 2010, *Uzun/Germany*, 35623/05, par. 44 e.v.).

De omstandigheid dat de voor fiscale controle niet relevant geachte gegevens binnen korte tijd worden verwijderd, kan aan het voorgaande niet afdoen. Die omstandigheid beperkt weliswaar het aantal personen ten aanzien waarvan een inmenging in het privéleven plaatsvindt, maar laat onverlet dat een zodanige inmenging plaatsvindt ten aanzien van degenen van wie de gegevens wel worden bewaard, zoals belanghebbende. Aan de aanwezigheid van een inmenging in het privéleven doet evenmin af, zoals het Hof terecht heeft overwogen, dat belanghebbende zelf heeft gekozen voor het achterwege blijven van fiscale inhoudingen, door bij de Inspecteur een verklaring geen privégebruik aan te vragen en deze verklaring aan de inhoudingsplichtige te overleggen.

2.3.4. Aangezien daardoor het privéleven van de betrokkenen wordt geraakt, heeft het verzamelen, vastleggen, bewerken, bewaren en gebruiken van de ANPR-gegevens, zoals dat in feite heeft plaatsgevonden, een voldoende precieze wettelijke grondslag als hiervoor bedoeld in onderdeel 2.3.2 (tweede alinea). De algemene taakstelling van de Belastingdienst, zoals geformuleerd in artikel 2, lid 1, van de Uitvoeringsregeling Belastingdienst 2003, voldoet niet aan dit vereis-

te. Dat artikel bepaalt slechts in algemene zin dat de Belastingdienst is belast met de heffing en invordering van rijksbelastingen. Artikel 20 AWR, op grond waarvan de inspecteur te weinig geheven belasting kan naheffen, biedt evenmin een voldoende precieze wettelijke grondslag voor de gevolgde handelwijze. Hetzelfde geldt voor de regeling over belastingheffing wegens privégebruik van auto's in artikel 13bis Wet LB 1964. De vereiste wettelijke grondslag kan evenmin worden gevonden in artikel 55 AWR, op grond waarvan – kort gezegd – overheidslichamen aan de inspecteur de gegevens en inlichtingen verstrekken die hun door de inspecteur ter uitvoering van de belastingwet worden gevraagd. Ook daarin is geen voldoende precieze grondslag voor het verzamelen, vastleggen, bewaren, bewerken en gebruiken van de ANPR-gegevens gelegen. Er is ook geen andere wettelijke bepaling die de Inspecteur een voldoende precieze grondslag verschaft voor de gevolgde handelwijze.

2.3.5. Uit het hiervoor in 2.3.4 overwogene volgt dat het zesde middel gegrond is. In het midden kan blijven of de Inspecteur de met behulp van de ANPR-camera's vastgelegde gegevens van het KLPD heeft gekregen op basis van artikel 55 AWR, zoals het Hof heeft aangenomen, of dat hij die gegevens heeft verkregen zonder tussenkomst van het KLPD, zoals de Staatssecretaris in zijn verweerschrift in cassatie betoogt. In beide gevallen ontbreekt immers een voldoende precieze wettelijke grondslag voor het verzamelen, vastleggen, bewaren, bewerken en gebruiken van die gegevens door de Inspecteur.

2.3.6. Uit het hiervoor in 2.3.3 en 2.3.4 overwogene volgt dat de Inspecteur over de met ANPR-camera's verzamelde gegevens beschikt zonder de daarvoor vereiste wettelijke grondslag en als resultaat van een systematische inbreuk op artikel 8 EVRM. Onder die omstandigheden kan deze informatie door de Inspecteur niet worden gebruikt om daarop de naheffingsaanslagen te baseren.

2.3.7. Het tweede en dertiende middel kunnen niet tot cassatie leiden. Dit behoeft, gezien artikel 81, lid 1, van de Wet op de rechterlijke organisatie, geen nadere motivering, nu deze middelen niet nopen tot beantwoording van rechtsvragen in het belang van de rechtseenheid of de rechtsontwikkeling.

2.3.8. Gelet op hetgeen hiervoor in de onderdelen 2.3.4 en 2.3.5 is overwogen kan de bestreden uitspraak niet in stand blijven. Deze uitspraak berust immers mede op informatie die, gelet op hetgeen hiervoor in 2.3.6 is overwogen, niet kan worden gebruikt. De overige middelen behoeven thans geen bespreking. Verwijzing moet volgen voor een hernieuwde beoordeling van de vraag of belanghebbende het vereiste bewijs heeft gele-

verd dat de auto op kalenderjaarbasis voor niet meer dan 500 kilometer voor privédoeleinden is gebruikt, ditmaal zonder acht te slaan op de met behulp van ANPR-camera's verzamelde gegevens. Voor het geval het verwijzingshof tot de slotsom komt dat dit bewijs niet is geleverd, zal een hernieuwde beoordeling moeten plaatsvinden van belanghebbendes grieven met betrekking tot de boeten, eveneens zonder acht te slaan op de met behulp van ANPR-camera's verzamelde gegevens. Indien het verwijzingshof beboeting gerechtvaardigd acht, zal het bij het bepalen van de strafmaat rekening dienen te houden met het door de Inspecteur ter zitting van het Hof ingenomen standpunt dat de boeten moeten worden verminderd tot 25 percent van de nageheven belasting.

### 3 Proceskosten

De Staatssecretaris zal worden veroordeeld in de kosten van het geding in cassatie. Hierbij wordt in aanmerking genomen dat de zaak met nummer 15/02069 met de onderhavige zaak samenhangt in de zin van het Besluit proceskosten bestuursrecht.

### 4 Beslissing

De Hoge Raad:

verklaart het beroep in cassatie gegrond, vernietigt de uitspraak van het Hof, behoudens de beslissingen omtrent het griffierecht en de proceskosten,

verwijst het geding naar het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden ter verdere behandeling en beslissing van de zaak met inachtneming van dit arrest, gelast dat de Staatssecretaris van Financiën aan belanghebbende vergoedt het door deze ter zake van de behandeling van het beroep in cassatie betaalde griffierecht ten bedrage van € 123, en veroordeelt de Staatssecretaris van Financiën

in de kosten van het geding in cassatie aan de zijde van belanghebbende, vastgesteld op de helft van € 3342, derhalve € 1671, voor beroepsmatig verleende rechtsbijstand.

#### Noot

1. Nu stelselmatige observatie van personen in de openbare ruimte mede onder invloed van faciliterende digitale technieken steeds vaker voorkomt, is het van belang deze uitspraak van de belastingkamer van de Hoge Raad te signaleren. Daaruit blijkt immers onder welke omstandigheden dergelijke observaties leiden tot een inmenging in het door art. 10 Gw en art. 8 EVRM beschermde recht op privéleven. Verder maakt

de uitspraak duidelijk dat wanneer sprake is van een dergelijke inmenging er serieuze eisen worden gesteld aan de precisie van de daarvoor vereiste wettelijke basis, waarbij het moet gaan om een formeelwettelijke grondslag omdat het (ook) een inmenging in een grondwettelijk beschermd recht betreft. Ten slotte volgt uit de uitspraak dat wanneer blijkt dat bewijsmateriaal is gebruikt in strijd met deze grondrechtelijke bepalingen, er zonder veel woorden aan vuil te maken wordt overgegaan tot bewijsuitsluiting.

2. De uitspraak laat zien dat niet elke observatie in de openbare ruimte leidt tot een inmenging in het privéleven. De Hoge Raad geeft een lijstje met criteria waaraan moet zijn voldaan wil daarvan sprake zijn. Van belang is – in de woorden van de Hoge Raad zelf – dat het hier niet gaat om één of enkele waarnemingen in de openbare ruimte, maar om het systematisch verzamelen, vastleggen, bewerken en jarenlang bewaren van gegevens over de bewegingen van voertuigen op diverse plaatsen in Nederland, op een zodanige wijze dat die gegevens aan de hand van het kenteken tot een bepaald voertuig en daarmee (in beginsel) tot een bepaalde persoon kunnen worden herleid, en waarbij het doel (mede) is om aan de hand van een analyse van die gegevens per voertuig een beeld te krijgen van de verplaatsingen daarvan gedurende een jaar. Doorlaggevend lijkt daarmee het systematische karakter van het verzamelen en bewaren van gegevens alsmede de herleidbaarheid daarvan tot personen met als doel inzicht te verkrijgen in hun verplaatsingen. Dat is een juiste toets die ook door andere (bestuurs)rechters wordt gevolgd, waarbij met name de stelselmatigheid doorslaggevend is (vgl. CRvB 16 juli 2013, AB 2013/372, m.nt. Barkhuysen en Van Emmerik; CRvB 15 maart 2016, AB 2016/329, m.nt. Barkhuysen en Van Emmerik; CRvB 13 september 2016, AB 2017/47, m.nt. Barkhuysen en Van Emmerik). Dat geldt ook voor de EHRM-rechtspraak hoewel deze als gebruikelijk casuïstisch is. Dit staat overigens los van de vraag of er in de hier afgedrukte zaak nog een feitelijke discussie mogelijk is over de vraag of al dan niet sprake is van stelselmatige observatie of dat het een meer incidenteel karakter heeft, zoals Haas opmerkt in zijn hierna te noemen noot onder de uitspraak.

3. Verder maakt de uitspraak duidelijk dat bestaande algemene toezichtsbevoegdheden niet een voldoende precieze formeelwettelijke grondslag vormen om deze inmenging in het recht op privéleven op te baseren. Ook dat is in lijn met uitspraken van andere bestuursrechters. Zo maakte de Centrale Raad in de hiervoor genoemde uitspraken uit dat algemene toezichtsbevoegdheden in onder meer de Participatiewet een onvoldoende wettelijke basis vormen voor de bewuste inmenging. Daarmee maken deze rechters duidelijk

dat voor de inzet van dit soort stelselmatige observatietechnieken een uitdrukkelijke machtiging van de formele wetgever nodig is waarbij ook moet worden nagedacht over de daarbij in te bouwen waarborgen ter (rechts)bescherming van betrokkenen. Daarbij speelt voor de Centrale Raad een belangrijke rol dat in het straf(proces)recht doorgaans wel specifieke waarborgen (zoals voorafgaande toestemming door de officier van justitie) zijn voorzien als het gaat om vergelijkbare dwangmiddelen, zoals stelselmatige observatie. Wij herhalen onze oproep (zoals gedaan in AB 2017/47) dat de wetgever stelselmatig de diverse dwangmiddelen uit het strafrecht naast die in het (punitieve) bestuursrecht legt en de rechtsbescherming op gelijk en adequaat niveau brengt, zeker gezien de toegenomen mogelijkheden in deze digitale tijd, waardoor steeds gemakkelijker en stelselmatig inbreuken op de privacy kunnen worden gemaakt.

4. Bewijsuitsluiting bij dit soort onwettige inbreuken op het recht op privéleven, waarvoor de Hoge Raad kiest, is inmiddels ook regel, zoals wederom de hiervoor aangehaalde uitspraken van de Centrale Raad laten zien. Ook dat is een terechte sanctie. In de hier opgenomen uitspraak en de zusteruitspraak van dezelfde datum (ECLI:NL:HR:2017:287) leidt dat tot een terugwijzing naar het hof, nu mogelijk nog ander toelaatbaar bewijs voorhanden was. In de derde uitspraak (ECLI:NL:HR:2017:288) doet de Hoge Raad de zaak zelf af, aangezien de via de ANPR-camera's vergaarde informatie de enige grondslag vormde voor de naheffingsaanslagen en de daarmee samenhangende boeten.

5. De wetgever zal nu in actie moeten komen om alsnog de vereiste specifieke wettelijke grondslag te creëren, tenzij wordt besloten af te zien van de inzet van dit controlemiddel. Annotator Maas in zijn hierna te noemen noot spreekt in dit verband van een Pyrrhusoverwinning, nu een wettelijke regeling van gebruik van ANPR-gegevens door de belastingdienst vermoedelijk weinig zal veranderen. Deze verzuchting delen wij niet, aangezien een dergelijke wettelijke regeling de precieze waarborgen voor het gebruik van de ANPR-gegevens wel degelijk nader kan inkaderen. Overigens heeft de Eerste Kamer onlangs een wetsvoorstel inzake het vastleggen en bewaren van kentekengegevens door de politie aangenomen (*Kamerstukken* 33542). Dit voorstel voegt een regeling toe aan het Wetboek van Strafvordering waardoor het vastleggen en bewaren van kentekenregister mogelijk wordt. Het gaat hier om zogenaamde passagegegevens, dat wil zeggen gegevens van passerende voertuigen die op dat moment niet direct nodig zijn voor politieonder-

zoek. Deze gegevens mogen binnen vier weken worden gebruikt bij de opsporing van specifieke misdrijven en voor de aanhouding van voortvluchtige personen. Voor het specifieke gebruik door de politie van bepaalde gegevens is voorafgaande toestemming van de officier van justitie vereist. Voor het gebruik van ANPR-gegevens door de belastingdienst zal een specifieke wettelijke regeling moeten worden ontworpen. We moeten zien of het daarvan komt. De belastingdienst heeft inmiddels het vernietigen van het centrale bestand met ANPR-camerabeelden afgerond (zie persbericht Ministerie van Financiën 28 juni 2017).

6. De uitspraak is ook verschenen in *BNB* 2017/79, m.nt. Haas en *FED* 2017/68, m.nt. Maas. T. Barkhuysen en M.L. van Emmerik

## AB 2018/28

### AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK VAN DE RAAD VAN STATE

27 december 2017, nr. 201609302/1/A3  
(Mrs. C.J. Borman, A.W.M. Bijloos, E.A. Minderhoud)  
m.nt. P.J. Stol

Art. 11 Wob

ECLI:NL:RVS:2017:3563

**Wob-verzoek met betrekking tot OM-transactie met de Rabobank in verband met mogelijke manipulatie internationale rentetarieven. Status concept persberichten en ambtsbericht. Omvang Wob-verzoek. Intern beraad. Persoonlijke beleidsopvattingen.**

*Met de rechtbank is de Afdeling van oordeel dat het ambtsbericht binnen de reikwijdte van het Wob-verzoek valt. De rechtbank heeft bij haar oordeel terecht in aanmerking genomen dat in het onder punt 3 van de inventarislijst als eerste vermelde ambtsbericht van de voorzitter van het College van procureurs-generaal aan de minister op bladzijde 1 expliciet naar het bijgevoegde ambtsbericht wordt verwezen. Verder is een deel van de inhoud aangehaald op bladzijde 1 en bladzijde 2 en is in het document de mogelijkheid van een met de Rabobank Nederland te treffen schikking als keuze aan de orde. De rechtbank heeft terecht geoordeeld dat de documenten daarmee zijn 'gelinkt'. Anders dan de minister stelt, bevat het document meer dan alleen een korte omschrijving van het uitgevoerde strafrechtelijk onderzoek. Het document gaat klaarblijkelijk over de mogelijkheid om tot een transactie te komen. De afdeling is van oordeel dat de conceptpersberichten,*